

Nr 115

Av herr Nilsson i Bästekille m. fl., om ökat anslag till Föreningen för växtförädling av fruktträd.

Växtförädling har hittills visat sig vara en synnerligen klok kapitalplacering, som enbart i vårt land för närvarande torde ge en nationalekonomisk vinst av ett par hundra miljoner kronor om året, vilket innebär åtskilliga hundra procents ränta på de i denna verksamhet gjorda investeringarna.

En analys av den svenska fruktodlingens aktuella svårigheter visar klart att dessa till stor del är betingade av det nuvarande sortimentets stora brister. De föråldrade utländska sorter som står till buds har aldrig varit avsedda för våra nordliga odlingsbetingelser och tillfredsställer inte längre konsumenternas krav. Även de nya sorter som framställts vid utländska växtförädlingsstationer har ej visat sig lämpliga för oss.

Någon inhemsk överproduktion av frukt kan man väl knappast tala om så länge vi årligen importerar för 70—80 miljoner kronor äpplen och päron av sådant slag att fullgod ersättning mycket väl skulle kunna produceras inom landet till lägre priser, om blott lämpliga sorter kunde ställas till odlarnas förfogande.

Även för husbehovsodlare och småodlare i olika landsändar, vilka för närvarande svarar för omkring 80 % av hela frukt- och bärproduktionen, skulle givetvis ett förbättrat sortmaterial ha en betydelse i stort, som ej får underskattas.

För drygt ett år sedan avgav 1953 års utredning beträffande »statens stöd åt växtförädlingen m. m.» sitt betänkande, vari närmare ett 60-tal sidor berör den verksamhet som bedrivs av Föreningen för växtförädling av fruktträd vid Balsgård i Skåne.

Det utsäges av denna utredning klart och invändningsfritt, »att det ur allmän synpunkt synes angeläget, att verksamheten vid Balsgård gives möjlighet att fortgå. En begränsning av verksamheten och en nedskärning av arbetsprogrammet i kostnadsbesparande syfte skulle, såvitt utredningen kan finna, allvarligt äventyra både uppnådda och förväntade arbetsresultat. Den ovan företagna analysen av Balsgårds ekonomi samt inventeringen av olika tänkbara utvägar att trygga driften vid anstalten synes giva vid handen, att detta icke är möjligt utan att institutionen beredes ökat stöd från statens sida» (p. 158—159), samt på sidan 166: »Förutsättningen för en

i enlighet härmed stabiliserad stat är dock ofrånkomligen den, att statsbidraget höjes med 70 % av nu utgående belopp, eller från 100 000 till 170 000 kronor».

Balsgårds angelägna uppgift att förse våra fruktodlare med ett förbättrat odlingsmaterial, inte minst med avseende på sådana egenskaper som vinterhärdighet och sjukdomsresistens, innebär ett arbete på lång sikt, som ännu ej hunnit giva några påtagliga praktiska resultat. Det bör dock framhållas att i andra länder, där motsvarande verksamhet pågått tillräckligt länge, exempelvis vid de statliga eller statsunderstödda institutionerna i USA och Canada, lönsamheten av denna verksamhet ur nationalekonomisk synpunkt ställts utom allt tvivel.

Redan nu kan man dock skönja de praktiska resultaten av Balsgårds verksamhet, i det att en serie nya, lovande försökssorter är redo att prövas under praktiska betingelser på olika håll i vårt land. Emellertid försvåras och äventyras verksamheten i hög grad genom otillräckliga driftmedel. Balsgårds ekonomiska svårigheter har under senare år blivit alltmer akuta. Vid flera tillfällen har ansökningar om högre statsanslag avslagits med hänvisning till att resultatet av 1953 års växtförädlingsutredning först skulle inhämtas. När det nu visat sig att denna utredning så entydigt föreslagit ett vidgat statligt engagement för att trygga driften vid Balsgård, häri undantagslöst understödd av den långa raden av remissinstanser, måste man beklaga att i årets budget på nytt föreningens ansökan om ett höjt statsanslag kommit att avslås. Denna gång med hänvisning till att »frågan om den framtida gestaltningen av verksamheten torde komma att upptagas av jordbruks-högskoleutredningen», men samtidigt med ett medgivande att institutionen torde ha sådan betydelse för landet att dess verksamhet bör tryggas. Propositioner grundade på denna högskoleutredning synes väl dock knappast kunna komma till stånd förrän tidigast till 1959 års riksdag. En granskning av institutionen Balsgårds möjligheter att under sådana förhållanden överleva ännu en utredningsperiod ger anledning till allvarliga farhågor.

Driften vid Balsgård är redan nu begränsad till ett absolut minimum, och flera angelägna projekt har måst skjutas på framtiden eller kan endast bearbetas i en omfattning som ej står i proportion till deras angelägenhetsgrad.

Institutionens statsanslag har sedan 1952 ökat med 25 000 kronor. I gengäld har andra viktiga inkomster minskat, främst beroende på sämre plantskolekonjunkturen samt på det förhållandet att mindre mark nu står till förfogande för inkomstbringande jordbruksgrödor. Under samma tid har lönekostnaderna för personalen enbart genom lönerörelser och löneklassförändringar ökat med drygt 30 000 kronor. Samtidigt har institutionen måst vidkännas andra ofrånkomliga ökning av posterna för pensionsavgifter, försäkringar, räntor, bränsle, elkraft, materiel- och underhållskostnader på närmare 20 000 kronor. Samtliga dessa kostnadsökningar är av sådant

slag att andra statliga eller motsvarande statsunderstödda institutioner automatiskt kompenseras därför.

Det måste sålunda anses fastslaget dels att verksamheten vid Balsgård är av sådan betydelse för landet, att dess fortbestånd ej bör äventyras, samt dels att nämnda verksamhet knappast synes kunna fullföljas med mindre ökade driftmedel ställs till förfogande. Ett belopp motsvarande det sista årets underskott, 55 000 kronor, torde vara ett oundgängligt minimum här-
för.

Under återopande av vad vi här framfört hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att för verksamhetsåret 1957
bevilja Föreningen för växtförädling av fruktträd ett anslag
på 155 000 kronor.

Stockholm i januari 1957

Jöns Nilsson
i Bästekille

Karl Jönsson

Arvid Nilsson
i Lönsboda

Christer Olofson

Nils G. Hansson

Gunnar Engkvist

Eric Nilsson
i Svalöv

Nils Persson
i Svensköp

Gösta Darlin

Etty Eriksson